

سایه

پیشکوتن

هموشتيك
 بو پیشکوتن
 ده نوسری

کریار
 بو هموشو پینک
 به ۳ مانک یک
 به شش مانک دو
 به سالیك چوار روپه ده دا
 اعلان یا ایشیکی خوبی
 له پرة دواییدا ده نوسری
 بو دو دیر ۳ آنه ده سیریت

حفته جاریك درده چیت

یکی به آنه یکه

(سال ۱ ژماره ۴۴) - (روز پینچشمه ۱۶ جمادی الآخر ۱۳۳۹ ۲۴ فبروری ۱۹۲۱) -

عثمانی و بولشویك

هوال کیشتوه لپاش اوه که ارمنیه کان لکل بولشویك
 یکیان کرت حکومت بولشویك هاته « ار یوان » همو
 بانق و فابریقه کانیاں داکیر کرد . چونکه بانق و
 فابریقه کانی اجنبی یش داکیر ده کن او تور کانه که له
 (الکساندر و پول) ن شتی اجنبی پاریزکاری ده کن
 که داکیر نه کریت بلام ارمنیه کان رقه بری ده نوینن لبر
 امه نوری پاشای برای انور پاشا لکل هنر عسکر
 که یشتوته « قارس » که یاریه ی کاظم قره بکر پاشا بدا
 له مانه وه وا در در ده کوپت که بولشویکه کان به بیری
 خویان وایان داناوه هر وک پیشو همو « فقفاس » بو
 روسیه داکیر بکن و تور که کان لوی بکنه دره وه
 - زانراوه که هر ای ناو تورک و بولشویك نریکه -
 لبر امه (کوملیکی تاپیتی) له استانبوله وه چونه
 « اتقره » که بدوین لکل مامورانی مصطفی کمال
 پاشادا .

لندن

روژ ۲۱ ام مانکه (کوملیکی تاپیتی) له استانبول
 داده نیشتم بوریك خستن ایشی مصطفی کمال پاشا
 پیای تاپیتی له لاپنی فوانسه . انگلیس و ایٹالیاه لویدا
 ده بن . مصطفی کمال پاشا یاخوی ده چیت له ناواو کومله
 داده نیشتم یان یکی له ایش به دسته کانی خوی ده نیریت

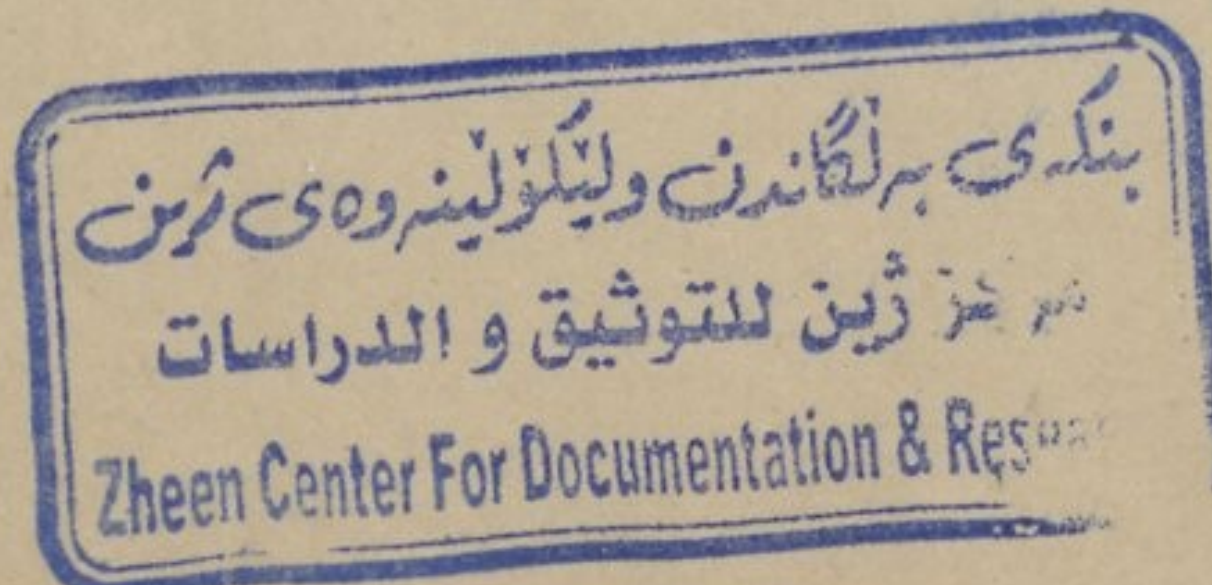
وا راده پرموریت که ام ایشه بییت به ریک خری ایشی
 مصطفی کمال پاشا و یک کورنی لکل عثمانی و « دول
 خارجه » .

توتن و دوار وژی

سالی دوان پیش ام هر او هوریا یه ی دنیای تیوه
 کلابو توتن زخی چی بو . باطمان له ده قرانه وه بو تا
 بیست . بلام به شرطیک قرض کون و سامیشی تیا بی
 اوساله بغداد یش زخیکی زور کم و له خواری هه بو نه
 تجار نه زارع خیر و بیریکی وایان لی دست اکوت لبر
 اوه نه تجار به کرم کریاری بونه زارع به کل دل ایناشت
 چونکه هر دو لایان شتیکی زور کیان لی اکرده
 کورانیان .

له عانی هر او شره که دا توتن زخیکی باشی اکرده . زور
 برز بو بووه خولم دوسه سال دوایی به دا هیجکاری لوقی
 له کوره کاژا و اوسو . ایستا دیسان ایتین رو له خواری وه
 تابی ادانه دواوه . امانه یش اسپانی هه یه .

۱ - حکومت تورک له همو دی یک هر چی پیاریک
 که دستی بیل بکری و دوی کلکی کا پکوی کرتی و بردی
 بو عسکری . تونیش ده بی هر له دوا مانکی زمستانه وه
 هتا پله به خا و خیزانه وه خریکی لکل بکیشری . چونکه
 پیاو کم مابو و بلکو هیچ نه مابووه توتن له همو چی یک .

له همدی يك كتر اكر و پی اكه پینرا :

۲ - امه دو سه ساله هچ كهه كوته زوی یکی بی
 ایکابه توتن . سالانی پیدشوتروانه بو اوسا توتن بشی
 زیادی له شار بازبر و سروچك و قره داغ و کمیكیشی له
 سورداش و ناحیه کانی تراکرا ایستا همدی پهاپت شاره زور
 اودشته کانی به کانی به همدی سرچنار و تانجرو همدی
 ناحیه کانی تریش و حتا دیهات بازبان و سنکا ویش له
 هچ جییک کویره کانی يك قومه آویک قناوی مره زه يك
 دست کویت به توتنی اکن له برامه زور زور بوه .
 هیجکار زور بوه .

له کل ام زوریه ییش دا چونکه بشی زوری هی چماوه
 هی کرماوه هی قناوه توتنه کیش هتا بی خراپ و پیدس
 و بی هیز و تام و بی بون و کیشانه هی چاکی وک پوشی
 ناو کا اذوزریته وه .

۳ - جاران له سلطانی به وه تا اچویته بصره له هر
 چوار قورنه ی ام ولانه دا همدی کسک جکره ی کوردی
 اکیشا . ام جکره تی کراوانه کم کم له رزی دست اکت
 و اویش کس نه ی اکیشا . بلام امه چوار پینچ ساله
 بره بره جکره ی پاکت نیکراو داهاتوه ! هتنی بو لاسایی
 کردنه وه . هتنی بو نزاکت . هتیکیش ابرامه ی غریبه
 و کس و کاری نیه زور کس جکره ی پاکت به کلک
 آهینی . و لمو دوایش تابی به چاولیکری زورتری خلق
 فیری ام جکرانه آبی . اکر ایکیکیشی بدیته وه اورحتتر
 و هرزانره . آغزه ی ناوی . تی کردنی نیه . انسان اکر
 له فیر و دان نه بی قطوه جکره ییشی ناوی . بی ارك
 و عزیت له بازار ایگریت و اینجیته کیرفانت و ایکیکیشی .

۴ - سالان پیدشو چونکه توتن کتر بو هی کون
 بوسال تازه نه آمایه وه . وختیکیش توتنی تازه له سلیمانیه وه
 آچوه بغداد که لوی توتنی کون نه اما و توتن شپربین
 آبوه وه . او وخته هول بارخانه و چوارهم بارخانه له
 نرخدا کترینان فوق ابو . بلام امسال له کل اویشدا که

توتنیکی زوری پار ما بوه وه پیتا پیتا . له سسریک
 توتنیان انارد .

۵ - سالان پیدشو له بغداد چوار پینچ ارباب هه بو
 که توتنی بو انبروا و ایفروشت . امسال هر تجاریکه
 و دوان و سیان و کچی هه یه بوه ییشه وه ناویستی هر روزه
 و یکی اکوری .

۶ - له هول ساله وه دیته پار توتن نرخیکی باشی
 اکرده همدی تجاریک ده هزار و شش هزار و پانزه هزار
 روپیه پارهی له سسرتوتن دا سره رای امه له رژیکا
 که توتن شکایه وه کور و برا و برازا و آموزا و خالوزا
 زر کور و خدمتکار هر یکه . و سه صد لیره یان دانی و
 هر یکه بو قویک روانه یان کردن . خیرا خیرا قافزبان
 بو انوسین دخیلت بم له پیدش پیاوی فلانه کس دا پاره
 به فلانه دی بده و باطانی دو تا سه لیره ییش پیدشه کی یان
 بدری دواپی به مرام دل خویان نرخیان لکل ابرین
 بم تحره پیتا پیتا توتنیان آهینایه وه و بی حسیب و بی
 لیک دانه وه آیان نارد بو بغداد .

۷ - وختی هاته سسربازاری فروتن . ویکله کانی
 بغداد نه یان اویست له هول روزه وه توتن بشکینن
 و هر زانی بکی و لبرامه کورج نه یان آفروشت و به
 هرزان نه یان ادا به دسته وه لیره وه به تلغراف و به قافز
 شریان له کل اکردن . حتی کلی کس له برامه له کل
 ویکله کانیاندا آلوزان و تیک هل چون .

۸ - هر و کولای سرووه وثمان توتن پار و امسال
 له چماو وله کانیو زور زور بو اونده زور بو جی برانه وه ی
 نه بو پچی سسره رای امه هنی تجار و کلیان انارد له سقز .
 له سابلاغ و لو عجمه کولی به نمنی سپی توتنیکی زور یان
 اگری و آیانینا .

۹ - پار و پیرار هر کسی ۴۰ - ۵۰ لیره ی دست
 مایه هه بو آیدا به توتن و دوخان و مصرفه کی بو قرض
 اکرده و اینسارده بغداد . هی اوتو هه بو نه باوکی نه

باپیری توتنی نه کریوه و نه فروتوه پکی ام له توتن هل
 اچو لمانه پش زور پیا بون و له کل زور پش-یا ندا زور
 خراب اچولانه وه کس نالی تو شتی خبری تیابی مه بیکه
 بیکه . هولی بو بده . بلام و نا وای بکه که ضرر
 له ماو کیسه کافی خوت نه دیت و دواپی خو شست
 بکریته وه .

همو لایکان ایزانن و له من باشریشی ازانن که توتن
 کانکای دوات و دست مایه ی ولاته که مانه کم و زور
 له بازارکانی و بقالی و دکانداری و همو صناعتیکی تر
 زیاتری قازانج و دست کونن هه بیه . توتن نه بی سلجانی
 زور کاول و فقیرابی چونکه آیدین پاره ی زوری بغداد
 و بصره به هوی توتنه وه لم ولاته دا بلاو آیتسه وه توتن
 ایه یک و سه و یک چوار له کل چیب و کانشاندا له کل
 شکر و چادا ایکورنه . توتن نه بی ده بی لادی پی و
 زارعه کان بره جوت کاکانیان له کم و له جو و له زرات
 و له هر زن تیکلی کن و به وشکی بی خون و روت قوت و
 پی پی خاوس دانیشین . ناپینی همو سالیک دو جار ام
 لادی بی یانه یین و به پاره ی توتن کراس لک و کوش و
 کله بجه هل اکرن . ده اکر توتنه که نه بی لمانه هموی بی بش
 ابن . نجاره کانیش هر وایه . اکر توتنیان پیوه نه بی له کلی
 شتیان کم آبی . له برامه توتن تافه اسپاییکی چونه پیشه وه
 و زیادی دسمایه ی کوره و بچوکی ولاته که مانه . بلام
 چوار تجاری لی درچی . چوارخاون ملکی لی درهاویرتری
 پینج شش سال لمو پش و امسال زراع و دیهاتیه کافی ام
 ولاته شتیکی زوری فرق نه کردوه . اوان هیشتا
 هر جوتیار و ورزیر و سپان و رنجبریان زور تره له خاون
 جوت و زوی . اوان هیشتا هر له ژیر کوله بال و فرنجی
 و رانک و چورغه که دان . هر نوکی پیدیان له کلاشکانیانه وه
 درچوه من به چاوی همو یه تی اروانم . لا بده ی له چوار
 کوپخا دی و خاون زوی اوانی تریان بشی زیادی هر وک
 خوی وایه .

اینان عاین بی تجاوت توتن اکر هر وای تی هل چن
 و بم تحوی بکن اوبستی . زوری پی ناچی پکی اگوی
 چونکه نابزین بی کین . امه تجارته کی . زراعته کیشی
 دوا و زوی لمه ناریکره چونکه نابزین بی نپزیر . بی
 زوری اکین له کل زوری یه کی دا بووی اکین خرابی
 به خیو اکین امانه پش اکر چاری نه کری بو ولاته که مان
 کاولی یه . خرابی یه . بو همو لایکان مال ویرانی یه .
 چاریشی به دست زارع و نجاره .

۱ - له پش همو شتیکی امه چاره تی که زور
 نه کری چونکه شت که زور بو خراب آبی امه پش له سر
 زارعه و کو و تمان له زمانی پشودا پیاو کم مابو و کم اکر
 و باش آفروشسرا له و ختیکی که پیاو همو له شسر دا بون
 زور بیوه زن و پری زن به هزار کویره وری توننیان
 اچاند . امر و الحمد لله پیاو هه یه زن خوی تیکل نه کا .
 ام پیاوانه ی که هه یه بو توتن زوری زیاده .

ماویتی

۶

(له یک چونی حرف)

له زمان کوردیا کلی حرف وایه له نویسه به تحریک
 انوسرپت و له خوننده وه دا بدو تحره .

ل - د - ر - ن - و - ف - ی -

ام حوت حرفه و کو عرضم کردن نویسیان نوعیکه
 خوننده وه یان دو رنگه . بو اوه که زوبف دو بکوی
 و بزانت مثال کانیان بتواوی عرض ام .

حرف - ل - له کوردیا به تحریک اخوینریته وه
 کده سر احوالی هولی مایته وه و کو . لیدان . لایبه .
 لپره . به تحریکیش اخوینریته وه که له کوردیا بی له زمان
 ترانیه یعنی له بین مخرج - ض - ل - دا دیتسه
 دهره وه و کو مال خوان . بیاله . اودالانه .

حرف - د - امیش دوباره و کو دانان خوی
 اخونریته وه به نوعیکیش اخوینریته وه که له مبین چیکای

حرف د - ا - دا بته دره وه . هوان كه نه كوررابي
وكو دال . دار . برد درویش . دو میان كه له كوردیدا
له بعض جيكه دا او كورینه ی بسرا دنبریت و كو تاوم دا .
دلیم . ایدان .

حرف - و - امیش كوره و پچو كی هیه زور جار
كر - به كر - سر - به سر اخو ینریته وه .
حرف - ن - امیش له جيكه یكدا كه زنه دار بی
و بنوسیت به ك فارسیه وه به رنكك اخو ینریته وه
كه نونه كه آشكرا نه بیت و كو دنك - رنك - بنك
اگر زنه دار نه بی او نونه به آشكرا اخو یریته وه و كو
نكبت - نیکراو -

حرف - و - امیش زور جار له خوننده وه دا
اگوریت و كو - خو - كه به خزم الین و - خو -
كه به روشت الین و زور شتی تر .

حرف - ف - با حوال خوی جار جار امینته وه
وله هنی جيكه دیش دا له كوردیا امیش كورینی به سردا
دیت و كو - فنكه - كه بو دنك مزواح و كوله
اېرریت و هیکه كه له حالتی خویا بیت .

حرف - ی - دوباره زور هل اكویت كه له
انسان له وخت خوننده وه دا تيك اجیت و كو - بی -
كه دار یكی بی بره و و كو - بی - كه یعنی وره و زور
شتی وای تریش هیه .

اجا بو ام حرفانه كه له كوردیا له هنی جيكادا پی
ویسته بگوریت بو خاطری امه كه چاك و باش
بخو ینریته وه تكا له بیر داره كان و قلم بدسته كان ام كه
بو ام حرفانه (علامتیکی فارقه) یعنی نشانه ی جو بونه وه
له یكتری به بیری همو لایك بدوزنه وه و دا بنریت كه
لمو دوا له نوسینا به ینریته جی تا او له يك چونه له معینا
نیمنی بو امه هر کسی اتوانی پیری خوی بیان بکات .

سایمانی : م . نوری

هوال

مدیر - و درداش احمد بك كه كرابو به مدیر قره طاغ
وازی هیبانه چو . له جيكای او عونی افندی بو به
مدیر قره طاغ .

بولشویك له ایران

هوال له طهران وه دهکات كه بولشویك کان قبر
ومن کوتی (امام زاده هاشم) له کن مشهد تیک
و خرابیان کرده . بولشویك کان خویان پی لی ده نین
كه ایمه له قفقاس رو دا پوشینی له ژنانی اسلامدا نه مان
هیستوه و وتومانه ماره کردن یشی پیو بست نیه .

سیواس

استانبول

کویا خلقی دوری - سیراس - کو توتته تنك
و تالیکی واره چونکه پاش شری كوره له شری مصطفی
کمال پاشا یشدا کیروده بون جکه لوه یش لبر نه بونی دغل
ودان و خوارده منی و به زور عسکری پی کردن له قشونی
مصطفی کمال پاشادا زور کس هل هاتون یا یاغی بون .

روشت کوردان

پاش ماوهیه
ملك خلیل کوری ملك سلیمان - له پشیوی تورکدا له
شاری حما خوی شارد بوه وه . که هراو دوریا کوته ناو
آق قونیلو به یاریه ی مېر شاه محمد شیروی که دمیک بو
وزیری حاجانی حصنکیف امېرانی شیروی بون .
جالوروه وه همو حصنکیفی بوی کو بونه وه به یکه وه
چونه سر سعرد به زوری شیر له ژیر دستی آق قونیلویان
هینابه دره وه لویه وه رویان کرده قلاهی حصنکیف
اویشیان به باشی له تورکه کان سن .

ماویتی